

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Ethnic fractionalisation and social cohesion: the relation between immigration, ethnic fractionalisation and potentials for civic, collective action in Germany

Schaeffer, M.

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Schaeffer, M. (2012). Ethnic fractionalisation and social cohesion: the relation between immigration, ethnic fractionalisation and potentials for civic, collective action in Germany.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Samenvatting

Deze dissertatie is gebaseerd op een debat tussen sociale wetenschappers over de effecten van etnische diversiteit op de mate van sociale cohesie en het potentieel van collectieve actie. Etnische diversiteit wordt gezien als één van de oorzaken van stagnatie en corruptie in ontwikkelingslanden. Het is ook een veelgehoorde verklaring voor het feit dat de VS geen verzorgingsstaat naar Europees model hebben. Gezien de toename van etnische diversiteit in westerse landen als gevolg van immigratie, ervaart het debat een groeiende belangstelling van Europese wetenschappers. Sommigen ervan vrezen dat de hoge mate van vertrouwen, maatschappelijke betrokkenheid en herverdeling die zo kenmerkend zijn voor Europese landen, in gevaar zijn. Met eenzelfde mate van bezorgdheid waarschuwen critici dat het debat de veel belangrijkere rol van sociaal-economische deprivatie overschaduwde, en onderzoeksresultaten generaliseert die specifiek voor de raciale situatie in de VS of de etnische samenstelling van ontwikkelingslanden zijn. In plaats van dat zij een hedendaags sociaal probleem analyseren, zo vrezen de critici, wakkeren sociale wetenschappers die diversiteit problematiseren, ongewild populisme aan.

In Hoofdstuk 2 presenteer ik de resultaten van een uitgebreide review van de empirische literatuur. Deze review onderstreept dat vooral studies in de VS aantonen dat etnische diversiteit van belang is voor een aantal afhankelijke variabelen. Het is echter niet zo dat studies in Europese landen meestal het tegendeel bewijzen. Over het algemeen houden studies die een significante rol van etnische diversiteit aantonen of weerleggen elkaar in evenwicht. In plaats van de bestaande onderzoeksresultaten als zwak of zelfs twijfelachtig te karakteriseren, stel ik dat de relatie tussen etnische diversiteit en sociale cohesie afhankelijk is van mediatiemechanismen en modererende factoren. Ik formuleer de volgende drie onderzoeksvragen: Waarom zou reciprociteit en vertrouwen afnemen in gebieden met een hogere etnische diversiteit? Hoe kunnen we de verschillen tussen de resultaten van voorgaande studies verklaren? Bestaan er oplossingen voor het probleem van negatieve effecten van etnische diversiteit? In hoofdstuk 2 worden de theoretisch plausibele verklaringen en antwoorden besproken.

Naast het beantwoorden van deze vragen, analyseer ik de Duitse subset van de EDCA-survey, dat expliciet werd ontworpen om vragen met betrekking tot etnis-

che diversiteit te onderzoeken. De EDCA-survey omvat 7.500 gestandaardiseerde telefonische interviews. Alle deelnemers wonen in één van 55 theoretisch en toevallig gekozen steden en regio's in de 16 Duitse deelstaten. Deze 55 steden en regio's omvatten het complete spectrum van etnische diversiteit in Duitsland en maken de EDCA-survey daarom buitengewoon geschikt voor het onderzoeken van de effecten van etnische diversiteit.

Mijn empirische analyse is gebaseerd op deze data. Ik begin met het operationaliseren van indexen van etnische diversiteit, waarmee in Hoofdstuk 4 de verschillende verklaringen voor het samenhang tussen etnische diversiteit en sociale cohesie worden getoetst. In Hoofdstuk 5 onderzoek ik de percepties die mensen van diversiteit hebben als belangrijke mediators op individueel niveau. De analyse levert suggestief bewijs dat coördinatieproblemen, asymmetrisch verdeelde voorkeuren en cognitieve fouten de verklaring zijn waarom etnische diversiteit met een afname van sociale cohesie gepaard gaat. Hoofdstuk 6 onderzoekt onder welke contextuele omstandigheden de etnische achtergrond een opvallend kenmerk van probleemgroepen in de buurt wordt en toont aan dat de percepties van individuen niet willekeurig subjectief zijn. Ten slotte onderzoekt Hoofdstuk 7 factoren die inter-etnische buurtcontacten tussen autochtonen en allochtonen verklaren, omdat de vorige hoofdstukken suggereren dat deze een centrale modererende functie hebben.

Samenvattend suggereert mijn dissertatie dat etnische diversiteit samengaat met een afname van cognitieve sociale cohesie: vertrouwen in burens en geloven in collectieve actie. Echter, in plaats van gewoon niets te doen en zich terug te trekken uit het openbare sociale leven, proberen mensen ook de sociale problemen in hun gemeenschap aan te gaan en naar oplossingen te zoeken. Binnen een breder theoretisch kader betekent dit dat etnische diversiteit een uitdaging is die niet kan worden gereduceerd tot bevolkingsdichtheid, sociaal-economische deprivatie of criminaliteitscijfers. Desondanks brengt ze de fundamenten van de liberale democratie – de wil om te participeren, samenwerken, delen en overleggen – niet op een eenduidig negatieve wijze in gevaar. Eerder lijkt ze goed bij het democratische proces te passen, waarvan “is supposed to be messy, conflictual, and difficult”¹ (Walker in: Theiss-Morse and Hibbing, 2005, p. 237). Daarnaast suggereren mijn argumenten en resultaten dat percepties van etnische diversiteit belangrijke mediators op individueel niveau en predictoren van sociale cohesie zijn, die voortkomen uit het dagelijks leven van mensen en onderworpen zijn aan een breder spectrum van contextuele omstandigheden zoals economisch verval. In tegenstelling tot hersenspinselen hebben ze reële gevolgen, vloeien ze voort uit waarneembare contextuele omstandigheden en worden ze positief door inter-etnisch contact gevormd.

¹Eigen vertaling: “verondersteld wordt dat het rommelig, vol conflicten en moeilijk is”.